

3. Кучер С. Система дизайн-підготовки майбутніх учителів технологій на засадах етнодизайну. Гуманізація навчально-виховного процесу. 2018. № 1 (87). С. 104 – 114. URL: [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(87\)2018.140415](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(87)2018.140415) (дата звернення: 03.03.2024).

4. Марущак О. В., Король В. П. Дизайн як змістовна основа формування у майбутнього вчителя технологій технологічної компетентності. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія: Проблеми трудової та професійної підготовки. 2017. № 2. С. 42 – 46.

5. Огієнко Д. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до організації проєктно-технологічної діяльності учнів на уроках „Дизайн і технології”. NewInception. 2021. № 1-2 (3-4). С. 39-46. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.5761863%20> (дата звернення: 28.02.2024).

Володимир СМОЛЯК,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри спеціальної освіти

Хортицької національної академії,

директор педагогічного фахового коледжу

комунального закладу вищої освіти

„Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія”

Запорізької обласної ради

м. Запоріжжя, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ ПРИФРОНТОВОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

В Україні стрімкий розвиток дистанційного навчання розпочався як відповідь на пандемію коронавірусу. Поняття дистанційного навчання будемо розглядати не як окрему форму організації освітнього процесу, а як

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

провадження освітнього процесу на очній, заочній формі без відвідування закладу освіти, а з використанням технологій дистанційного навчання [1]. Таке широке застосування дистанційної освіти викликано, у першу чергу, необхідністю забезпечення доступності навчання з дотриманням необхідного рівня безпеки учасників освітнього процесу.

Зараз, в умовах воєнного стану проблема забезпечення доступності навчання є однією з пріоритетних. Сам термін доступності навчання обговорюється в науковій та педагогічній спільноті достатньо ґрунтовно, напрацьовані складові цього поняття, досліджені їх суттєві ознаки і вимоги. Водночас, в умовах сьогодення серед ознак доступності навчання головне місце займає створення безпечних умов, щоб кожна людина отримала можливість здобути якісну освіту незалежно від її соціального статусу, економічних можливостей або фізичних обмежень, місця проживання.

Аналіз проблеми показує, що основні аспекти безпечного освітнього середовища включають: фізичну безпеку (забезпечення безпеки будівель, обладнання аудиторій, меблів та обладнання, щоб уникнути травм або нещасних випадків), емоційну та соціальну безпеку (створення позитивної емоційної обстановки), психологічна безпека (забезпечення підтримки та допомоги для здобувачів освіти, доступ до психологічних служб), культура поваги (пропагування поваги до всіх учасників освітнього процесу, незалежно від їхньої раси, статі, віку, релігії тощо), запобігання булінгу та насильству (розроблення та впровадження політик запобігання булінгу, домаганням та іншим формам насильства серед студентів).

Проблема закладів, які географічно знаходяться близько до лінії фронту, коли артилерія, системи залпового вогню чи зенітно-ракетні комплекси можуть досягати будівель закладу освіти у терміни, які не дають можливості для проведення евакуації студентів єдиним можливим способом забезпечення відносно безпечних умов навчання є організація освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання.

Воєнні виклики серйозно впливають на освітню систему та процес навчання. Вкажемо на деякі з основних викликів:

- 1) воєнний конфлікт створює загрозу для безпеки студентів, викладачів і іншого персоналу закладу освіти, руйнування будівель та травмування людей;
- 2) військові дії призводять до тимчасового чи навіть постійного припинення процесу навчання і як наслідок – освітні втрати;
- 3) війна залишає психологічний травматичний слід на здобувачів освіти та персоналу: тривогу, страх, депресію та інші емоційні проблеми;
- 4) заклади освіти можуть бути змушені евакуювати студентів та персонал або навіть переміщати їх до безпечних місць. Це призводить до перерв у навчанні та соціальному дискомфорту;
- 5) необхідність адаптації педагогічного процесу до роботи зі здобувачами, які знаходяться за кордоном, на окупованій території, внутрішньо переміщеними особами тощо;
- 6) зростання потреб на відновлення закладів освіти, подолання освітніх втрат тощо з паралельним зменшенням обсягів фінансування освіти;

Для подолання цих викликів недостатнім є тільки проведення ефективного внутрішнього менеджменту, але й необхідна співпраця між урядом, міжнародними організаціями, неприбутковими організаціями та іншими зацікавленими сторонами, небайдужими до освіти фондами та приватними особами.

У таких умовах перед закладом освіти постає завдання попередження освітніх втрат, щоб забезпечити неперервність навчання та захист прав дітей на освіту. Які рекомендації наразі обговорюються?

Створення планів дій під час надзвичайних ситуацій. Заклади освіти впроваджують алгоритми дій у разі нападу чи загрози нападу на заклад, розробляють та впроваджувати плани дій на випадок інших надзвичайних ситуацій. Ці плани включають процедури евакуації, створення безпечних умов для персоналу та студентів, а також заходи для забезпечення неперервності навчання.

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

Важливе місце займає захист інфраструктури навчальних закладів. Навчальні будівлі та обладнання повинні бути захищені від можливих ризиків через воєнні дії, мати надійні укриття.

Особливим завданням є розвиток альтернативних методів та форм навчання. У випадку, коли заклади освіти стають недоступними через військові дії, слід використовувати альтернативні методи навчання, зокрема, дистанційне навчання через Інтернет. Це сприятиме зменшенню впливу воєнних конфліктів на освіту та забезпечить можливість навчання, незважаючи на складні умови.

Організація освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в умовах війни для прифронтових закладів якісно відрізняється від аналогічного процесу у період пандемій, інших викликів. У першу чергу це пов'язано із запитамі зі сторони студентів. Склалася ситуація, коли в одних академічних групах навчаються студенти, які територіально знаходяться у різних місцях, країнах, континентах. Це, у свою чергу вимагає більше уваги приділяти впровадженню різнорівневих завдань, що дозволяє врахувати різні рівні навичок, знань та інтересів студентів.

Ось деякі приклади таких завдань:

Базові – призначені для отримання та закріплення основних понять та навичок. Вони можуть бути більш прямолінійними, спрямованими на засвоєння ключової інформації.

Середньорівневі – вимагають більшого ступеню аналітичних зусиль. Включають аналіз текстів, вирішення проблем або застосування теоретичних знань до практичних ситуацій.

Складні – спрямовані на розвиток навичок мислення високого рівня. Включають написання дослідницьких статей, проєктів, практичні дослідження тощо.

Диференційовані – розроблені з урахуванням різних потреб та рівнів знань студентів у групі. Вони можуть бути адаптованими до різних стилів навчання та індивідуальних потреб кожного здобувача освіти.

Групові – спрямовані на співпрацю та колективне навчання. Вони можуть включати групові проекти, обговорення тем у малих групах або колективне розв'язання проблем.

Застосування різнорівневих завдань в освітньому процесі дозволяє кожному студенту працювати на своєму рівні, розвивати свої навички та здібності, а також досягати успіху в навчанні.

Необхідність провадження освітнього процесу у дистанційній формі призвели до використання великої кількості інтернет ресурсів дидактичного спрямування, що в широкому розумінні не завжди було виправданим, так як студентам на різних заняттях приходилось реєструватися і використовувати незнайомі платформи і витратити час не на засвоєння змісту програми навчальної дисципліни, а на освоєння інтерфейсів онлайн сервісів.

На даному етапі спостерігаємо зміщення акценту від використання викладачами вузькоспеціалізованих безкоштовних сервісів до більш комплексних рішень у тому числі платних. Цьому процесу також сприяли методичні заходи, які проводилися у закладі освіти, на обласних методичних об'єднаннях та методичних об'єднаннях педагогічних коледжів Південного регіону України, на яких обговорювався досвід використання дидактичних онлайн платформ.

Отже, підготовка фахових молодших бакалаврів у прифронтових закладах освіти найбільш виправдано може здійснюватися в режимі дистанційного навчання, так як інші способи не можуть гарантувати необхідного рівня безпеки учасників освітнього процесу. Застосування технологій дистанційного навчання проходить природню трансформацію для забезпечення потреб здобувачів освіти, які через загрозу життю і здоров'ю змушені були змінити місце та умови проживання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII: станом на 04 січня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/ed20240324#Text> (дата звернення: 10.03.2024).